

Ajuntament
de Barcelona

Districte de Gràcia

DIAGNOSI AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE SOBRE ELS ESPAIS QUE ES PERCEBEN INSEGURS AL DISTRICTE DE GRÀCIA

Marxes exploratòries pels 5 barris del districte de Gràcia avaluant els elements que condicionen la nostra percepció d'inseguretat amb perspectiva feminista.

ACTA RESUM DE EL COLL

Col·lectiu
Punt 6

Col·lectiu Punt 6

Abril i maig 2022

1. DADES DE PARTICIPACIÓ

La marxa exploratòria del Coll es va realitzar el dimarts 26 d'abril de 20:30h a 22h, i hi van assistir 8 persones d'entre 56 anys.

Les seves edats eren: 20, 23, 25, 28, 29, 55 i dues dones de 56. Quatre persones LGTBIQ+, una amb diversitat funcional i una persona migrada sense regularització de papers. Tres dones són estudiants, tres dones tenen feina remunerada amb contracte laboral, dues d'elles són autònomes i una d'elles està a l'atur. Moltes d'elles combinen la feina o els estudis amb treball domèstic i de cures no remunerat, i amb voluntariat i activisme. La majoria d'elles no tenen persones al seu càrrec, només dues que tenen joves de més de 18 anys. Quatre dones conviuen amb persones sense vincles sanguinis, dues d'elles amb parella i fills/es, una d'elles amb la parella, i una amb altres persones de la seva família.

2. RELATORIA DE LA MARXA EXPLORATÒRIA A EL COLL

Els recorreguts s'han dissenyat a partir del coneixement previ de Col·lectiu Punt 6 en relació a la seguretat urbana des d'una perspectiva feminista, i reconeixent les conclusions del projecte "Passejant amb mirada de dona" emmarcat al procés de Decidim Barcelona de l'any 2017. Per una banda s'ha tingut en compte poder englobar les àrees del barri que aquest projecte no va incloure, i per altra, poder observar i avaluar les actuacions de millora realitzades a partir de les conclusions del 2017. En aquest sentit, s'han proposat dos itineraris diferents per cada un dels cinc barris del districte de Gràcia, amb l'objectiu de poder englobar el màxim de territori del districte.

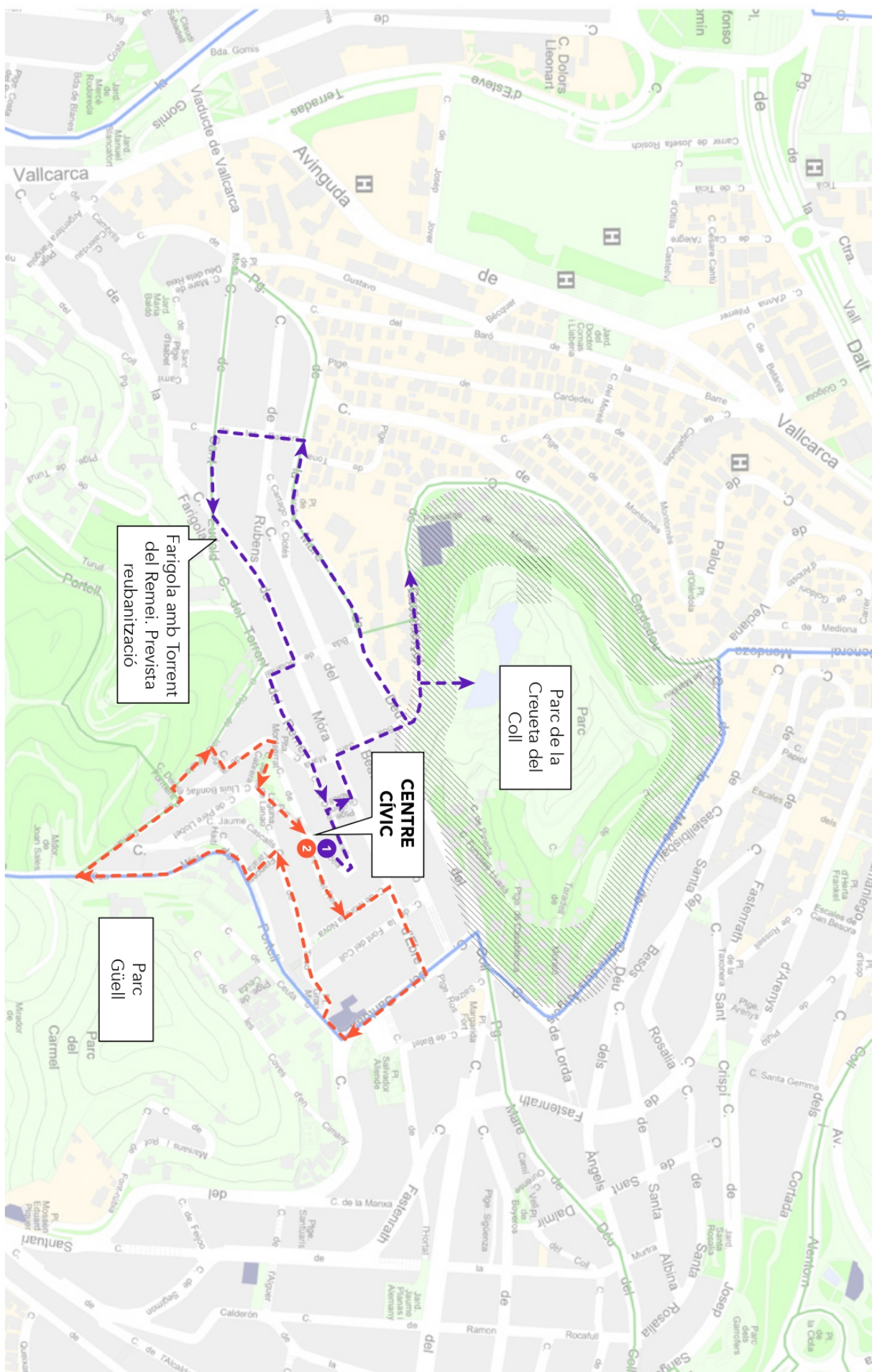
El punt de trobada va ser al Centre Cívic del Coll La Bruguera, espai cèntric representatiu pel teixit social i històric del barri del Coll que permetia dividir-nos en dos grups per realitzar l'itinerari nord, més pròxim al Parc de la Creueta i la zona comercial, i l'itinerari sud, per la zona més pròxima al Parc Güell. Tot i això, no hi ha hagut prou convocatòria per generar dos grups i només s'ha pogut realitzar un recorregut que hem adaptat perquè fos un resum dels dos itineraris, alhora que prioritzàvem passar per on les dones acostumen a fer-hi més vida.

Col·lectiu
Punt 6

Actuacions recents

Recorregut El Coll: Del Centre Cívic del Coll passant per l'entorn del Parc Güell i les seves entrades, Beat Almató, Móra d'Ebre, la parada de Metro, Mare de Déu del Coll i el Parc de la Creueta. 26/04/2022

Parada 1: Centre Cívic del Coll

Parada 2: Plaça de la Laguna de Lanao

Parada 3: Lluís Bonifaç amb Pau Ferran

Parada 4: Entorn de Móra d'Ebre

Parada 5: Metro del Coll i la Teixonera

Parada 6: Mare de Déu del Coll i Parc de la Creueta del Coll

PARADA 1: Centre Cívic del Coll

Una de les dones inicia el diàleg explicant la seva percepció del Coll, considera que la part més desfavorable del barri pel que fa a la il·luminació i la sensació d'inseguretat és la zona que està en contacte amb el Parc Güell, als voltants del carrer Lluís Bonifaç i el seu entorn, on hi ha les diferents entrades al parc. A partir d'aquesta reflexió, decidim passar-hi per veure-ho.

Sortint del Centre Cívic agafem el Carrer de l'Aldea en direcció oest. Pel que fa al Centre Cívic, expliquen que és molt favorable la seva configuració física, situada entre dos carrers amb pendents diferents, i funciona com a element per salvar aquest desnivell, de forma que hi ha diverses entrades (per baix, per dalt i per la cantonada) i ho valoren molt positivament. Pel que fa a les seves entrades, tot i que és positiu que n'hi hagi de diverses, les dones expliquen que valoren negativament que no les deixin sortir per la sortida que vulguin, o que la de la cantonada estigui tancada, ja que obrint-les totes generaria molta més permeabilitat a l'equipament i milloraria la relació de l'equipament amb l'entorn.

Clar, si poguéssim sortir per baix m'aniria millor per enllaçar amb casa meva, però les que fem activitats a dalt no podem sortir per l'espai del casal de joves.

Un dels aspectes més favorables del Centre Cívic és que és molt utilitzat i és un punt representatiu pel teixit social de la zona, de forma que hi ha molta concurrència de gent i es veu constantment amb vida. Aquest fet aporta molta percepció de seguretat, ja que s'hi veu constantment llum i activitat a dins.

PARADA 2: Plaça de la Laguna de Lanao

La plaça que ens trobem abans de girar, expliquen les veïnes que l'han renovat recentment, i des d'aquesta reforma, es té molt més la percepció que s'utilitza molt més. Per exemple, algunes de les dones que han vingut a la marxa són monitores del cau del Jaume I del Coll, i expliquen que és un dels llocs de trobada dels seus adolescents. Valoren favorablement que hi hagi punts de trobada d'aquest tipus en un entorn amb tants desnivells com el Coll. Per altra banda, una de les dones més grans comenta que a vegades, els grups d'adolescents no se situen al centre de la plaça, en un lloc visible, sinó que trien els racons més íntims i poc visibles, fugint de la mirada adulta, aspecte que a

**Ajuntament
de Barcelona**

Districte de Gràcia

vegades espanta o genera molèsties a les veïnes de la plaça, o la gent que la utilitza. Les dones més joves, expliquen que utilitzen molt aquesta plaça també per a fer-hi activitats en grup, i el fet de ser-ne usuàries i conèixer-la, la senten familiar i ajuda a tenir la percepció que és un espai segur.

No genera tanta inseguretat perquè ja saps qui et pots trobar i qui no.

(...) ja t'és familiar.

Pel que fa a la il·luminació, les dones valoren que, en general, la il·luminació del Coll és favorable en quantitat, però no en intensitat, ja que tenen la percepció que la majoria de llum és tènue.

Des de la cantonada on veiem la plaça, també veiem els carrers que s'enfilen pel turó. Les dones més grans expliquen que abans aquesta corba era molt més tancada del que és ara, i els cotxes, i sobretot els autobusos, tenien molts problemes per girar-hi. Ara la valoren una mica més favorable perquè aporta més visibilitat que abans. Ens expliquen també que la zona de dalt de la corba és molt residencial, i en aquest sentit, consideren que la manca d'activitat provoca percepció d'inseguretat.

La no existència d'activitat genera percepció d'inseguretat (...) no hi ha tant moviment.

Agafem el Carrer Lluís Bonifaç. Algunes de les dones expliquen que en aquest carrer sovint hi ha vida ja que és un dels eixos de connexió amb les activitats extraescolars, que manté la concurrència de gent als carrers durant tota la tarda. La ubicació dels equipaments en determina l'ús que se'n fa del carrer i l'espai públic del voltant.

PARADA 3: Lluís Bonifaç amb Pau Ferran

Arribem a la cantonada de Lluís Bonifaç amb Pau Ferran i ens aturem davant una de les entrades al Parc Güell. Des d'aquí veiem que el camí d'entrada al turó és fosc, desolat, i rural, aspecte que ens fa pensar que hi ha una percepció d'inseguretat generalitzada en aquest entorn i camí. Per contra, les dones més joves expliquen que l'utilitzen molt, que és un dels eixos que utilitzen de drecera per unir el barri del Coll amb la Salut, moltes de tornada a casa, soles, acompanyades, etc. Un dels aspectes favorables que valoren d'aquest camí és la manca de desnivells que els ofereix, ja que si anessin cap a la salut per terreny urbanitzat, haurien de fer molta més volta, i moltes més pujades i baixades. En aquest sentit, concloem que per les dones que no coneixen el camí, preferirien fer la volta llarga per un entorn urbanitzat, en canvi, les que són usuàries habituals de la zona i del camí, no els genera cap percepció d'inseguretat. Un dels aspectes que ajuda a ser usuàries del camí és que ens trobem davant de la seu del Cau Jaume I del Coll, i en aquest sentit, moltes de les activitats es fan al voltant d'aquest camí i entorn del turó, i es converteix de forma natural també com un espai de trobada per les joves que tenen vinculació amb el cau, així com el camí d'accés de moltes famílies que venen de la Salut. Les usuàries valoren que hi ha poca llum, però consideren que és normal, ja que és un entorn rural. En acabar el diàleg d'aquesta parada, una de les joves s'acomiada i marxa pel camí que comentàvem.

Jo és que per anar a la Salut sempre vaig per aquí. Perquè no fas pujades...

Districte de Gràcia

Les dones més grans expliquen que aquesta zona només la fan servir si van a caminar durant el dia els caps de setmana.

Una de les zones en contacte amb el Parc Güell que les dones consideren que és la més desfavorable pel que fa a la llum és la zona de l'Avinguda Coll del Portell fins arribar al carrer Sostres i la zona de connexió amb Vallcarca (tocant a la Salut). Valoren que és desfavorable pel que fa a la il·luminació, però també al manteniment del paviment.

Districte de Gràcia

En mirar el carrer amunt, ens expliquen que és l'accés a la zona del mirador del Parc Güell, i algunes de les dones més grans comenten que valoren de forma més favorable la llum blanca que la groga, per la seva intensitat.

En baixar pel carrer que baixa, Pau Ferran, les dones comenten que tenen la sensació que tot l'enllumenat del Coll és nou.

Passem pel Carrer Uruguai, i veiem les escales que configuren l'accés al Parc Güell, però les dones comenten que aquest accés no el fan servir perquè no té bones connexions amb l'entorn, i expliquen que prefereixen anar per dalt o utilitzar altres entrades. Moltes de les dones estan d'acord que, abans d'utilitzar aquesta entrada, prefereixen fer la volta per carrers on hi ha més llum.

Sorgeix el debat si les llums del carrer ens agraden més blanques o grogues, o algunes dones, que coincideixen amb ser les més grans, comenten que els agraden més blanques, en canvi, algunes de les més joves comenten que els agraden més groguenques.

Ens aturem davant de les escales de Pau Ferran, i algunes dones expliquen que per aquest carrer de les escales no hi passen soles de nit, només si van acompanyades. En aquest sentit, prefereixen passar pel carrer paral·lel. Tot i això, consideren que està ben il·luminat. Les joves no utilitzen les escales perquè no compleixen les necessitats del seu horari de vida, ja que tanquen a partir de les 23h, i expliquen que no són còmodes quan estan tancades, i que per tant, prefereixen passar també per altres carrers encara que tinguin desnivell. De dia, les dones més grans les valoren favorablement, ja que és un dels seus carrers que els permet accedir al Centre Cívic, i per tant, les utilitzen molt.

En parlar dels carrers amb escales en general, una de les dones comenta:

L'arquitecte que hagi dissenyat les escales no deu viure al barri, perquè sinó, no les hagués fet així (parlant de la Baixada de Solanell).

En aquest sentit, és una aportació molt encertada que evidencia l'oblit constant per part del disseny urbà de les necessitats del veïnat que utilitza els espais.

PARADA 4: Entorn de Móra d'Ebre

Ens aturem a un dels encreuaments més utilitzats del Coll, Móra d'Ebre amb Sant Marià. Les dones utilitzen les parts de Móra d'Ebre segons on se situen respecte el lloc on viuen, per exemple, les dones que viuen cap amunt utilitzen la part de dalt, en canvi les que viuen cap avall, utilitzen més la part de baix.

La majoria estan d'acord que hi ha un carrer del Coll per on no passen: Beat Almató. El comparen amb Móra d'Ebre, que el valoren favorablement. Algunes comenten que baixar (o pujar) per Beat Almató, apart que no és amable com a carrer, enllaça amb pujades i baixades que no t'estalvies, i en aquest sentit, prefereixen passar per altres carrers que salven més el desnivell. Tot i això, opinen que en general té més vida, però quan tanquen els comerços aquesta vida s'acaba per complet.

Aquí no tenim lejanias.

Les dones valoren positivament el caràcter compacte i proper del barri, amb les facilitats per a la vida quotidiana que això representa.

Ens n'adonem, a mesura que caminem, que les dones del Coll tenen el costum de passar pel mig del carrer, de la calçada, en comptes que la vorera.

Et sents més segura pel mig que per les voreres (...) perquè tens més visibilitat. I ets més visible.

Les condicions de manca d'accessibilitat general del barri fa que cadascú construeixi les seves estratègies per caminar amb el mínim de desnivells possible, sobretot de pujades. A cadascuna li funciona unes coses o unes altres.

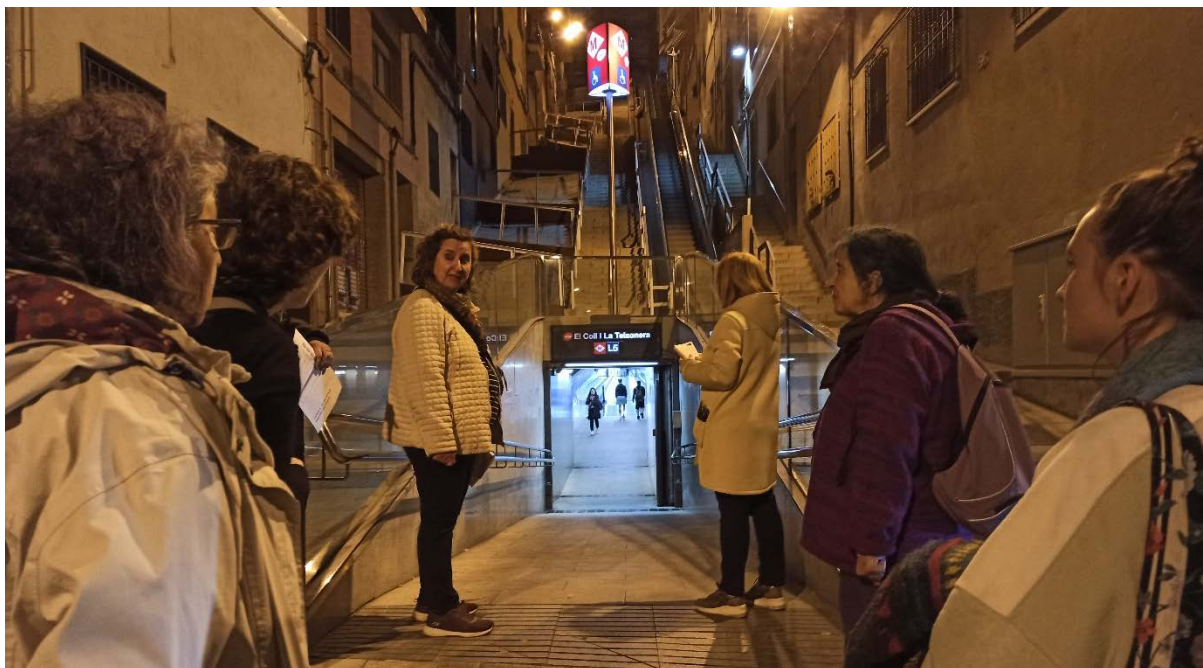
PARADA 5: Metro del Coll i la Teixonera

A mesura que ens apropem a l'entrada de metro, observem que hi ha més vitalitat al carrer, i els dones comenten que passa sempre.

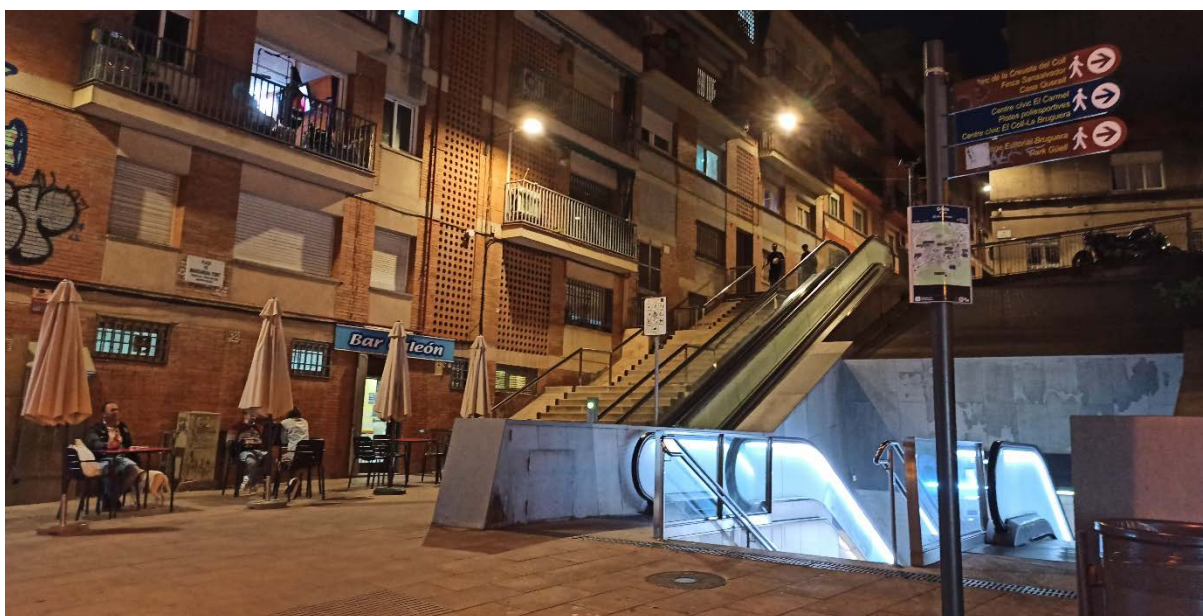
Ens aturem a l'entrada de metro del Carrer de la Font, l'entrada que comunica amb el barri del Coll.

La parada de metro de El Coll - La Teixonera consta d'un espai soterrat en format túnel que uneix tres barris: El Coll, la Teixonera i el Carmel. En aquest sentit, les sortides estan molt distanciades entre elles, sent la mateixa parada, i el format túnel ha estat la forma que s'ha trobat de poder unir diversos punts del territori estalviant recorreguts amb desnivell. Per contra, hi ha molt contrast de llum entre l'interior de la parada i l'exterior, i l'efecte túnel acostuma a generar percepció d'inseguretat per les dones, en sentir que són espais sense accés a ajuda ni recorreguts alternatius.

Sortim del túnel del metro per la Plaça de Margarida Fort. Coincideixen en valorar l'entorn de la parada molt més favorable que per on hem entrat, ja que hi ha activitat a la plaça, social i econòmica, que fa que sigui un entorn amb molta més vitalitat. A més, és un entorn amb molta més visibilitat, ja que la configuració física dels carrers i de la plaça fa que sigui molt més ampli.

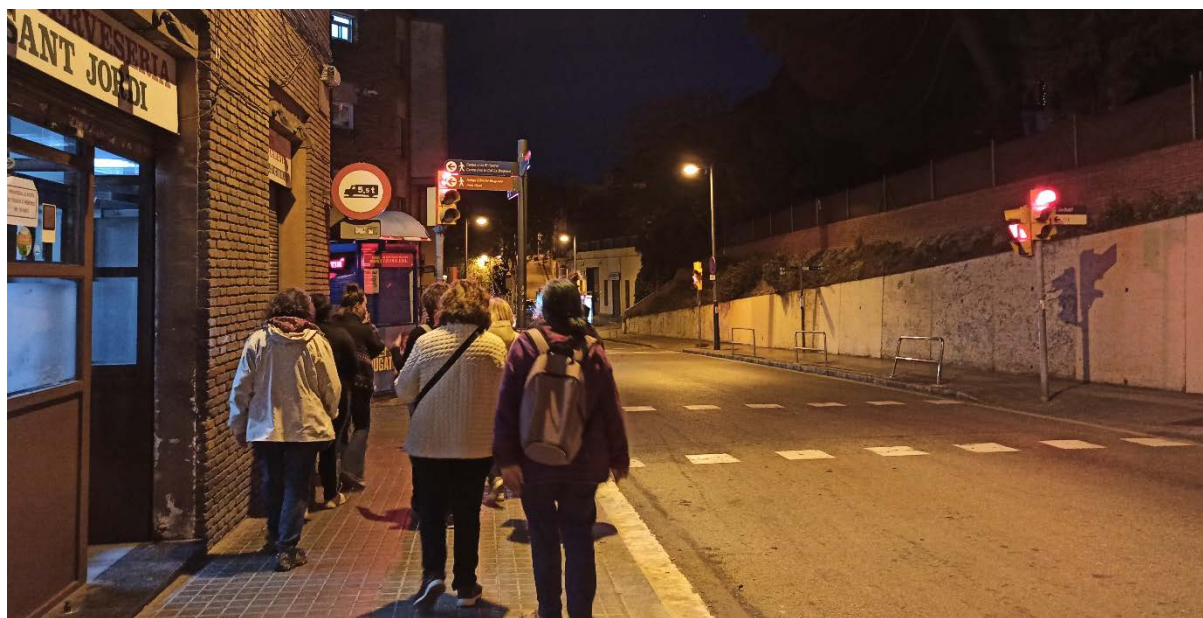
PARADA 6: Mare de Déu del Coll i Parc de la Creueta del Coll

Moltes coincideixen en preferir passar pel carrer Mare de Déu del Coll, abans que Móra d'Ebre. I prefereixen Móra d'Ebre, abans que Beat Almató.

En agafar el carrer de Mare de Déu del Coll, les dones expliquen que també hi ha una preferència de vorera, ja que les dues tenen característiques diferents: per una banda, una està limitada per un mur opac continu, i és on antigament s'aparcaven la línia de cotxes, i per altra banda, a l'altra vorera s'hi

Districte de Gràcia

concentren tots els serveis, entrades als habitatges, parades d'autobús, etc. És a dir, el major motiu per triar una vorera davant de l'altra, és l'activitat i vitalitat. A més, algunes també expliquen que no els agrada les voreres on hi ha cotxes aparcats immediatament al costat, ja que genera la sensació que la vorera és encara més estreta del que és. Per aquest motiu, consideren que també pot ser una de les raons per les quals la gent passa per la vorera dels serveis, ja que com que anteriorment a l'altra s'hi aparcava la línia de cotxes, s'ha quedat la tradició de la mala percepció de la vorera.

Dues de les dones que han vingut a la marxa expliquen que són de sempre del Coll, que van néixer aquí i hi han treballat tota la vida. Tenen molts records vinculats als carrers que passem, i és molt enriquidora les converses que es generen amb les veïnes més joves. Passem pel davant de la Vila Metges, i expliquen que és on abans eren els metges, fa uns 50 anys.

Una dona explica que té la percepció que des que han tret les línies d'aparcament dels carrers, els cotxes van a més velocitat, aspecte que fa incrementar la percepció d'inseguretat, i a més, els desnivells amb vehicle rodat no ajuden en aquest tema.

Passem per davant un portal on s'obre la llum quan passem, gràcies al sensor de moviment. Les dones ho valoren molt positivament, ja que és un accés que genera un racó molt gran i amb poca visibilitat que pot espantar a algú que passa per la vorera tocant el portal.

Ens aturem davant el Passatge Ministral. Les més grans comenten que anteriorment estava obert, i anava molt bé per creuar i arribar a l'altra banda, en canvi ara s'ha de donar més volta. Consideren que tot i ser un passatge residencial no genera percepció d'inseguretat, i el valoren molt positivament. Les més joves mai l'han vist obert, ja que ara està privatitzat com a passatge particular de les cases del voltant.

En arribar al Parc de la Creueta les més joves expliquen que s'hi fan moltes activitats al llarg de l'any. La majoria valoren positivament la il·luminació, no només per l'enllumenat, sinó per la sensació d'amplitud de l'espai, aspecte que permet la visibilitat àmplia de l'entorn. Expliquen, però, que quan hi ha actes festius les llums estan apagades, i només compten amb les llums de l'escenari, cosa que dificulta el control visual d'un espai amb tanta presència d'entorn natural.

La primera terrassa està bé perquè és on està tothom. La segona encara està bé perquè hi ha tot l'equipament per fer esport, però a la última ja no hi ha res, només algun banc, i dos taules de pic-nic.

Quan muntem una festa nocturna del barri, no pugem mai cap allà (...) també és veritat que cap a dalt fa que s'hi concentrin més baralles, bé... el que té reunir-se en un entorn apartat i sense llum...

Les joves expliquen on es col·loquen els lavabos, i valoren positivament que es va replantejar la situació d'aquests per una qüestió de llum. Actualment, es posen al costat de l'espai infantil.

Quan vas cap a l'altra sortida, cap al poliesportiu, la plaça està bé però el camí hi ha moltes plantes que obstrueixen la visibilitat...

Sí... és molt salvatge...

A partir d'aquesta reflexió, decidim creuar el parc i acabar la ruta a aquesta part que expliquen.

Una de les dones més grans planteja el dubte de fins a quin punt és necessari equipar i il·luminar un espai que està tancat per la nit, però al mateix grup de dones es comenta que les joves el fan servir molt, que s'hi organitzen molts actes al llarg de l'any, i a més, a l'hivern es fa fosc més d'hora, i per tant, la convivència amb l'entorn fosc i natural hi és més que a l'estiu.

S'explica que hi ha la previsió de fer totalment nova la zona dels lavabos, i afegir-hi vestidors. Les dones ho valoren positivament, però es comenta que en general hi ha queixes del veïnat perquè no poden utilitzar aquesta zona a l'estiu, ja que està l'ús restringit per la piscina. Es conclou que és important obrir-los al veïnat i que aquesta zona també pugui ser d'ús públic per a tothom.

Clar, no pot ser que el lavabo sigui temporal...

Districte de Gràcia

Acabem la marxa a la placeta d'accés que havien explicat anteriorment, passant per un pas estret i una zona amb molta vegetació alta que obstrueix la visibilitat. En acabar, s'obre el debat sobre si cal establir el mateix model i requisits d'il·luminació a tots els entorns, indiferentment si són entorns urbans o rurals/naturals. En aquest sentit, coincideixen les dones en que cal trobar un equilibri entre la falsa necessitat d'il·luminar totes les zones naturals, però garantint l'autonomia i inclusió de tota persona que es vulgui i pugui desplaçar per recorreguts habituals que estan en contacte amb la natura. En aquest sentit, consideren diferenciar les zones boscoses que no formen part dels itineraris quotidians, i els entorns naturals que són habituals.